UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

15 päivänä huhtikuuta 2010 *

Asiassa C-511/08,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Bundesgerichtshof (Saksa) on esittänyt 1.10.2008 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 25.11.2008, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Handelsgesellschaft Heinrich Heine GmbH

vastaan

Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen eV,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit C. Toader (esittelevä tuomari), C. W. A. Timmermans, P. Kūris ja L. Bay Larsen,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: P. Mengozzi,
kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.10.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen eV, edustajanaan Rechtsanwalt K. Haase,

– Saksan hallitus, asiamiehinään M. Lumma ja S. Unzeitig,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään J. Rodríguez Cárcamo,

– Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

– Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes ja H. Almeida,

– Euroopan komissio, asiamiehinään W. Wils ja H. Krämer,

kuultuaan julkisasiamiehen 28.1.2010 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajansuojasta etäsopimuksissa 20.5.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY (EYVL L 144, s. 19) 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toisen virkkeen ja 2 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Handelsgesellschaft Heinrich Heine GmbH (jäljempänä Handelsgesellschaft Heinrich Heine) ja toisaalta Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen eV (jäljempänä Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen) ja joka koskee sitä, että kuluttajilta veloitetaan etäsopimusten peruuttamistapauksissa tavaroiden toimituskulut.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin säännöstö

3 Direktiivin 97/7 johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”uusien tekniikoiden käyttöönottaminen antaa kuluttajien käyttöön moninkertaisen määrän välineitä, joiden avulla he saavat tiedot kaikkialla yhteisössä tehdyistä tarjouksista ja joiden avulla he voivat tehdä tilauksensa; eräät jäsenvaltiot ovat jo toteuttaneet erilaisia tai toisistaan poikkeavia toimenpiteitä kuluttajien suojaamiseksi etämyynnissä, mikä on vaikuttanut kielteisesti yritysten väliseen kilpailuun yhteismarkkinoilla; yhteisössä on tämän vuoksi tarpeen luoda vähimmäismäärä yhteisiä sääntöjä tällä alalla.”

4 Mainitun direktiivin 14 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”kuluttajalla ei ole mahdollisuutta konkreettisesti nähdä tuotetta tai tutustua palvelun ominaisuuksiin ennen sopimuksen tekoa; on syytä säätää oikeus peruuttaa sopimus, jollei tästä direktiivistä muuta johdu; jotta tämä oikeus ei olisi pelkästään muodollinen, peruuttamisoikeuden käytöstä kuluttajalle mahdollisesti aiheutuvat kulut on rajoitettava tavaroiden välittömiin palautuskustannuksiin; peruuttamisoikeus ei rajoita kansallisen lainsäädännön mukaisia kuluttajan oikeuksia erityisesti siltä osin kuin on kyse vioittuneen tavaran tai palvelun tai sellaisen tavaran tai palvelun vastaanottamisesta, joka ei vastaa sitä tarjottaessa annettua kuvausta; jäsenvaltioiden

asiana on päättää muista peruuttamisoikeuden käyttämiseen liittyvistä ehdoista ja järjestelyistä.”

5 Kyseisen direktiivin 4 artiklan otsikkona on ”Ennakkotiedot”, ja sen 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Hyvissä ajoin ennen etäsopimuksen tekemistä kuluttajalle on annettava seuraavat tiedot:

– –

c) tavaran tai palvelun hinta veroineen,

d) tarvittaessa toimituskustannukset,

– –”

6 Saman direktiivin 6 artiklan otsikkona on ”Peruuttamisoikeus”, ja sen 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Etäsopimuksissa kuluttajalle on annettava vähintään seitsemän arkipäivän aika, jonka kuluessa hän saa peruuttaa sopimuksen seuraamuksitta ja syytä ilmoittamatta. Ainoat kulut, jotka voivat tulla kuluttajan maksettavaksi peruuttamisoikeuden käyttämisestä, ovat tavaran palauttamisesta aiheutuvat välittömät kulut.

– –

2. Jos kuluttaja on käyttänyt peruuttamisoikeuttaan tämän artiklan mukaisesti, elinkeinonharjoittajan on palautettava kuluttajan suorittamat maksut lyhentämättöminä. Ainoat kulut, jotka voivat tulla kuluttajan maksettavaksi peruuttamisoikeuden käyttämisestä, ovat tavaran palauttamisesta aiheutuvat välittömät kustannukset. Maksut on palautettava mahdollisimman pian ja joka tapauksessa 30 päivän kuluessa.”

7 Mainitun direktiivin 14 artiklassa, jonka otsikkona on ”Vähimmäislauseke”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat antaa tai pitää voimassa tämän direktiivin kattamista kysymyksistä [EY:n] perustamissopimuksen kanssa yhteensopivia tehokkaampia säännöksiä varmistaakseen kuluttajansuojan korkeamman tason. Näillä säännöksillä jäsenvaltio voi yleisen edun vuoksi kieltää alueellaan tiettyjen tavaroiden tai palvelujen, etenkin lääkkeiden, tarjoamisen etäsopimuksin hankittavaksi ottaen huomioon perustamissopimuksen määräykset.”

Kansallinen säännöstö

8 Kieltokanteista kuluttajansuojalainsäädännön rikkomisen tai muiden rikkomisten tapauksessa annetun Saksan lain (Gesetz über Unterlassungsklagen bei Verbraucherrechts- und anderen Verstößen) 2 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Sellaista henkilöä vastaan, joka rikkoo kuluttajien suojaamisesta annettuja säännöksiä (kuluttajansuojalainsäädäntöä) muuten kuin yleisten myyntiehtojen soveltamisen tai niitä koskevien suositusten osalta, voidaan nostaa kieltokanne kuluttajien suojaamisen nimissä. Jos liikeyrityksessä tehtyihin rikkomisiin on syyllistynyt työntekijä tai yrityksen laillinen edustaja, kieltokanne voidaan nostaa myös yrityksen omistajaa vastaan.

(2) Tässä säännöksessä ’kuluttajansuojalainsäädännöllä’ tarkoitetaan erityisesti

1. siviililain [(Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB)] sellaisia säännöksiä, joita sovelletaan – – elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisiin etäsopimuksiin – –

– –”

9 BGB:n 312 d §:n, jonka otsikkona on ”Peruuttamis- ja palautusoikeus etäsopimuksissa”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Etäsopimuksen tehneellä kuluttajalla on 355 §:ssä tarkoitettu peruuttamisoikeus. Jos sopimus koskee tavaroiden toimitusta, voidaan peruuttamisoikeuden sijasta myöntää 356 §:ssä tarkoitettu palauttamisoikeus.”

10 BGB:n 346 §:ssä, jonka otsikkona on ”Sopimuksen purkamisen vaikutukset”, säädetään seuraavaa:

”(1) Jos jompikumpi sopimuspuolista on varannut sopimuksessa itselleen oikeuden kaupan purkamiseen tai oikeus kaupan purkamiseen on lain nojalla olemassa, kaupan purkamisen yhteydessä on palautettava saadut suoritukset ja luovutettava saatu hyöty.

(2) Palauttamisen tai luovuttamisen sijasta velallinen on velvollinen suorittamaan korvauksen,

1) jos palauttaminen tai luovuttaminen on mahdotonta saadun suorituksen luonteen vuoksi

2) jos hän on käyttänyt, turmellut, muokannut tai muuttanut saamaansa tavaraa tai

3) jos saatu tavara on huonontunut tai hävinnyt; tavaran ohjeiden mukaisesta käytöstä johtuvaa huonontumista ei oteta kuitenkaan huomioon.

Mikäli sopimuksessa määrätään vastikkeesta, sen on oltava korvausta koskevan laskelman perustana; jos on korvattava lainatun tavaran käytöstä saadun edun arvo, voidaan osoittaa, että käytöstä saadun edun arvo oli pienempi.

(3) Korvausvelvollisuutta ei ole,

1) jos purkamiseen oikeuttava virhe ilmeni vasta tavaran muokkaamisen tai muuttamisen aikana

2) siltä osin kuin huonontuminen tai häviäminen johtuu velkojasta tai vahinko olisi tapahtunut samalla tavoin myös tavaran ollessa hänen hallussaan

3) jos silloin, kun on olemassa lakiin perustuva purkamisoikeus, huonontuminen tai häviäminen on tapahtunut purkamiseen oikeutetun luona, vaikka tämä on noudattanut kaikkea sitä huolellisuutta, jota jokaisen on noudatettava omissa asioissaan.

Jäljelle jäävä perusteeton etu on palautettava.”

11 BGB:n 347 §:n otsikkona on ”Käyttö sopimuksen purkamisen jälkeen”, ja sen 2 momentissa todetaan seuraavaa:

”Jos velallinen palauttaa esineen tai suorittaa korvausta taikka jos tällaisen korvauksen suorittamista koskeva velvoite on suljettu pois 346 §:n 3 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla, hänelle on korvattava hänelle aiheutuneet välttämättömät kulut. Muitakin kuluja on korvattava, jos ne ovat antaneet velkojalle perusteettoman edun.”

12 BGB:n 355 §:n otsikkona on ”Peruuttamisoikeus kuluttajasopimuksissa”, ja sen 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Mikäli laissa myönnetään kuluttajalle tämän säännöksen mukainen peruuttamisoikeus, sopimuksentekoon kohdistuva tahdonilmaisu ei enää sido kuluttajaa, jos hän on peruuttanut kaupan määräajassa. Peruuttamista varten ei tarvitse esittää perusteluja, ja peruuttamisesta on ilmoitettava kirjallisesti tai palauttamalla tavara yritykselle kahden viikon kuluessa; määräaikaa noudatetaan, kun lähetys tapahtuu asetetussa määräajassa.”

13 BGB:n 356 §:n otsikkona on ”Palauttamisoikeus kuluttajasopimuksissa”, ja sen 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Siltä osin kuin lainsäädännössä nimenomaisesti se sallitaan 355 §:ssä säädetty peruuttamisoikeus voidaan sopimuksessa korvata rajattomalla palauttamisoikeudella, jos sopimus on tehty myyntiesitteen perusteella. Tämä edellyttää,

1) että myyntiesite sisältää selkeät tiedot palauttamisoikeudesta,

2) että kuluttaja on kyennyt tutustumaan yksityiskohtaisesti myyntiesitteeseen ilman elinkeinonharjoittajan läsnäoloa ja

3) että palauttamisoikeus myönnetään kuluttajalle kirjallisesti."

14 BGB:n 357 §:n otsikkona on "Peruuttamisen ja palauttamisen oikeudelliset seuraukset", ja sen sanamuoto on seuraava:

"(1) Ellei toisin säädetä, peruuttamis- ja palauttamisoikeuteen sovelletaan vastaavasti lakisääteistä purkamista koskevia säännöksiä. BGB:n 286 §:n 3 momenttia sovelletaan tämän säännöksen mukaiseen maksujen palauttamista koskevaan velvollisuuteen; tässä säännöksessä vahvistettu määräaika alkaa kulua kuluttajan tekemästä peruuttamis- tai palauttamisilmoituksesta. Tässä yhteydessä määräaika alkaa kulua kuluttajan korvausvelvollisuuden osalta ilmoituksen jättämisestä, yrityksen korvausvelvollisuuden osalta ilmoituksen saapumisesta.

– –

(3) Kuluttajan on 346 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen 3 kohdasta poiketen suoritettava tavaran ohjeidenmukaisesta käyttöönotosta johtuvasta huonontumisesta

vastaava korvaus, kun hänelle on kirjallisesti annettu tiedoksi tämä oikeudellinen seuraus ja mahdollisuus sen välttämiseen viimeistään sopimuksen tekemisen yhteydessä. Tätä ei sovelleta, kun huonontuminen johtuu yksinomaan tavaran kokeilemisesta. Lisäksi 346 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen 3 kohtaa ei sovelleta, kun kuluttajalle on ilmoitettu asianmukaisesti tämän peruuttamisoikeudesta tai kun kuluttaja on muutoin saanut tiedon tästä oikeudesta.

(4) Osapuolilla ei ole muita oikeuksia."

15 BGB:n 448 §:n otsikkona on "Luovuttamiskulut ja vastaavat kulut", ja sen 1 momentin sanamuoto on seuraava:

"Myyjä vastaa tavaran luovuttamiskuluista, ostaja tavaran vastaanottokuluista sekä kuluista, joita aiheutuu tavaran toimittamisesta johonkin muuhun paikkaan kuin sopimuksen täytäntöönpanopaikkaan."

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

16 Handelsgesellschaft Heinrich Heine on postimyyntiin erikoistunut yhtiö. Kyseisen yhtiön yleisten myyntiehtojen mukaan kuluttaja maksaa kiinteämääräisinä toimituskuluina 4,95 euroa. Kyseinen summa jää elinkeinonharjoittajalle, jos sopimus peruutetaan.

17 Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen, joka on Saksan oikeuden mukaan perustettu kuluttajajärjestö, nosti Handelsgesellschaft Heinrich Heinea vastaan kanteen, jonka mukaan tätä pitäisi kieltää veloittamasta tavaroiden toimituskuluja kuluttajalta peruuttamistapauksessa.

18 Alimman oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalenin vaatimuksen.

19 Oberlandesgericht Karlsruhe hylkäsi valituksen, jonka Handelsgesellschaft Heinrich Heine teki kyseisestä tuomiosta.

20 Bundesgerichtshof, jonka käsiteltäväksi on saatettu Handelsgesellschaft Heinrich Heinen Revision-valitus, toteaa, ettei Saksan oikeudessa anneta nimenomaisesti ostajalle minkäänlaista oikeutta saada takaisin tilatun tavaran toimituskuluja.

21 Kyseinen tuomioistuin toteaa kuitenkin, että jos direktiiviä 97/7 on tulkittava siten, että sen kanssa on ristiriidassa se, että tavaroiden toimituskulut veloitetaan kuluttajalta siinä tapauksessa, että tämä peruuttaa sopimuksen, BGB:n asian kannalta merkityksellisiä säännöksiä olisi tulkittava kyseisen direktiivin mukaisesti siten, että elinkeinonharjoittajan olisi tällöin palautettava kuluttajalle tällaiset kulut.

22 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo kuitenkin, ettei se kykene niin varmasti kuin on edellytetty määrittämään sitä, miten kyseistä direktiiviä ja erityisesti sen 6 artiklan 1 ja 2 kohtaa olisi tulkittava.

23 Bundesgerichtshof esittää tässä yhteydessä useita argumentteja, joilla on mahdollista tukea ratkaisua, jonka mukaan mainittu direktiivi ei ole esteenä sellaiselle lainsäädännölle, josta on kyse pääasiassa.

24 Näin ollen ensinnäkin ilmaisu ”peruuttamisoikeuden käyttämisestä” (”infolge der Ausübung seines Widerrufrechts”), joka sisältyy direktiivin 97/7 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toisen virkkeen ja 2 kohdan toisen virkkeen saksankieliseen versioon, voisi viitata siihen, että kyseiset säännökset koskevat ainoastaan kuluja, joita on aiheutunut peruuttamisoikeuden käytöstä, eivätkä tavaran toimituskuluja, joita oli aiheutunut jo peruuttamishetkeen mennessä. Kyseisen direktiivin muut kieliversiot, muun muassa englannin- ja ranskankieliset versiot, voivat kansallisen tuomioistuimen mukaan tukea tällaista tulkintaa.

25 Mainitun direktiivin 6 artiklan 2 kohdan ensimmäinen virke ei kansallisen tuomioistuimen mukaan toiseksi sulje pois sitä, että elinkeinonharjoittaja saa peruuttamistapauksessa korvauksen kuluttajan saamien sellaisten suoritusten arvosta, joita ei voida niiden luonteen vuoksi palauttaa. Olisi siis mainitun artiklan mukaista hyväksyä se, että tavaran toimitus on suoritus, jonka osalta kuluttajan pitäisi suorittaa elinkeinonharjoittajalle korvaava arvo toimituskulujen määrään asti, ja että elinkeinonharjoittajan korvausvelvoitetta alennetaan siten vastaavasti.

26 Kolmanneksi ei ole kansallisen tuomioistuimen mukaan varmaa, että kuluttajansuojan tavoite, joka ilmaistaan muun muassa direktiivin 97/7 johdanto-osan 14 perustelukappaleessa, edellyttää tavaran toimituskulujen korvaamista. Normaalin oston yhteydessä kuluttajalle aiheutuu näet kuluja siitä, että hän matkustaa myymälään, minkä lisäksi häneltä kuluu tähän myös aikaa.

27 Bundesgerichtshof on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko direktiivin [97/7] 6 artiklan 1 kohdan [ensimmäisen alakohdan] toisen virkkeen ja 2 kohdan säännöksiä tulkittava siten, että kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan tavaroiden toimituskulut voivat tulla kuluttajan maksettaviksi myös silloin, kun hän on peruuttanut sopimuksen, on ristiriidassa niiden kanssa?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

Unionin tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

28 Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen sekä Saksan, Itävallan ja Portugalin hallitukset ja Euroopan komissio katsovat, että direktiivin 97/7 6 artiklan säännökset ovat esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa sallitaan se, että elinkeinonharjoittaja veloittaa tavaroiden toimituskulut kuluttajalta siinä tapauksessa, että tämä käyttää peruuttamisoikeuttaan.

29 Edellä mainitut huomautuksia esittäneet tahot toteavat, että direktiivin 97/7 6 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä olevaa ilmaisua ”kuluttajan suorittamat maksut” on tulkittava laajasti siten, että se kattaa kaikki rahamääräiset suoritukset, jotka kuluttaja on suorittanut elinkeinonharjoittajalle sopimuksen täytäntöönpanon osalta, mukaan luettuina tavaroiden toimituskulut.

30 Ne toteavat seuraavaksi, että mainitun direktiivin 6 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään, että ainoastaan tavaroiden palauttamisesta aiheutuvat välittömät kulut voivat tulla peruuttamisoikeuttaan käyttävän kuluttajan maksettavaksi. Näin ollen muita kuluja – muun muassa tavaroiden toimittamiseen liittyviä kuluja – ei saa veloittaa peruuttamisoikeuttaan käyttävältä kuluttajalta.

31 Mainitut tahot toteavat lopuksi, että kuluttajalle on aiheellista palauttaa ne kulut, joita hänelle on aiheutunut elinkeinonharjoittajan toteuttaman sellaisen liitännäisen suorituksen, kuten tavaroiden toimittamisen, perusteella, jolla ei sen jälkeen, kun kuluttaja on peruuttanut sopimuksen, ole hänelle merkitystä, jotta kuluttajaa suojattaisiin vaaroilta, jotka johtuvat siitä, että hän ei käytännössä voi nähdä tavaroita.

32 Saksan hallitus väittää päinvastoin, että direktiivin 97/7 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toisen virkkeen ja 2 kohdan säännöksiä on tulkittava siten, etteivät ne ole esteenä tällaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jonka nojalla tavaroiden toimituskulut voidaan veloittaa kuluttajalta siinä tapauksessa, että hän on käyttänyt peruuttamisoikeuttaan.

33 Saksan hallitus väittää pääasiallisesti, ettei direktiivissä 97/7 säädetä toimituskulujen veloittamisesta siinä tapauksessa, että kuluttaja peruuttaa sopimuksen. Kyseinen veloittaminen kuuluu näin ollen Saksan hallituksen mukaan ”muihin peruuttamisoikeuden käyttämiseen liittyviin ehtoihin ja järjestelyihin”, joista päättäminen on jäsenvaltioiden asia, kuten mainitun direktiivin 14 perustelukappaleessa todetaan.

34 Saksan hallitus katsoo myös, että mainitun direktiivin 6 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettujen kuluttajan ”suorittamien maksujen” palauttaminen koskee ainoastaan pääsuorituksia, erityisesti kuluttajan maksamaa hintaa.

35 Direktiivissä 97/7 erotetaan Saksan hallituksen mukaan toisistaan kulut, jotka veloitetaan peruuttamisoikeuden ”käyttämisestä” ja jotka seuraavat kyseisen oikeuden käyttämistä, ja muut kulut, joita sopimuksen tekeminen tai täytäntöönpano on aiheuttanut. Saksan hallitus toteaa tältä osin, että kyseisen direktiivin 6 artiklan 2 kohdan toinen virke koskee ainoastaan peruuttamisoikeuden käytöstä seuraavia kuluja, kun taas muihin sopimuksesta aiheutuviin kuluihin sovellettavaa järjestelmää ei ole yhdenmukaistettu mainitulla direktiivillä. Toimituskulut syntyvät kyseisen hallituksen mukaan ennen peruuttamisoikeuden käyttöä ja siitä riippumatta. Näin ollen niiden veloittamista säännellään kunkin jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa.

36 Direktiivin 97/7 6 artiklan tavoitteiden osalta Saksan hallitus väittää, että kyseisellä artiklalla pyritään toki tasaamaan sitä haittaa, joka kuluttajalle aiheutuu siitä, ettei tämä voi tutkia tavaraa ennen sopimuksen tekemistä. Näihin tavoitteisiin ei kuitenkaan Saksan hallituksen mukaan sisälly yhtäkään viitettä siitä, että sopimussuhdetta olisi täysin muutettu.

37 Lisäksi se, että kuluttaja vastaa toimituskuluista, ei Saksan hallituksen mukaan estä häntä käyttämästä peruuttamisoikeuttaan. Yhtäältä kuluttajalle ilmoitetaan ennen sopimuksen tekemistä tällaisten kulujen määrä. Toisaalta päätös peruuttaa sopimus on riippumaton kyseisistä kuluista nähden, koska kulut ovat jo aiheutuneet.

Unionin tuomioistuimen vastaus

Alustavat huomautukset

38 Aluksi on muistettava, että direktiivin 97/7 neljännestä perustelukappaleesta ilmenee, että kyseisen direktiivin tarkoituksena on luoda Euroopan unionissa vähimmäismäärä yhteisiä sääntöjä etäsopimusten alalla.

39 Erityisesti mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisessä virkkeessä annetaan kuluttajalle peruuttamisoikeus, jota hän voi asetetussa määräajassa käyttää seuraamuksitta ja syytä ilmoittamatta.

40 Peruuttamisen oikeudellisten seurausten osalta direktiivin 97/7 6 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä ja toisessa virkkeessä säädetään, että ”elinkeinonharjoittajan on palautettava kuluttajan suorittamat maksut lyhentämättöminä. Ainoat kulut, jotka voivat tulla kuluttajan maksettavaksi peruuttamisoikeuden käyttämisestä, ovat tavaran palauttamisesta aiheutuvat välittömät kustannukset”.

41 Mainitun direktiivin 14 perustelukappaleesta ilmenee kuitenkin, että peruuttamisen oikeudellisten seurausten yhdenmukaistaminen ei ole kattava ja että on näin ollen jäsenvaltioiden asiana ”päättää muista peruuttamisoikeuden käyttämiseen liittyvistä ehdoista ja järjestelyistä”.

Ilmaisun ”kuluttajan suorittamat maksut” tulkinta

42 Pääasiassa esille tuleva kysymys koskee sitä, kattaako direktiivin 97/7 6 artiklan 1 ja 2 kohdan soveltamisala tavaroiden toimituskulujen veloittamisen siinä tapauksessa, että kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, vai onko päinvastoin jäsenvaltioiden asiana päättää kyseisestä veloittamisesta.

43 Tästä on todettava, että mainitun direktiivin 6 artiklan 2 kohdan ensimmäisen virkkeen sanamuoto merkitsee sitä, että elinkeinonharjoittajaan kohdistuu siinä tapauksessa, että kuluttaja peruuttaa sopimuksen, yleinen palauttamisvelvollisuus, joka

koskee kaikkia kuluttajan sopimuksen osalta suorittamia maksuja, olipa niiden maksamisen peruste mikä hyvänsä.

44 Toisin kuin Saksan hallitus väittää, direktiivin 97/7 säännösten sanamuodosta tai niiden systematiikasta ei ilmene, että ilmaisua kuluttajan ”suorittamat maksut” olisi tulkittava siten, että se tarkoittaisi ainoastaan kuluttajan maksamaa hintaa mutta ei kuluttajalle aiheutuneita kuluja.

45 Direktiivissä 97/7 nimittäin erotetaan sen 4 artiklan mukaisesti toisistaan tavaran hinta ja toimituskulut ainoastaan siltä osin kuin on kyse tiedoista, jotka elinkeinonharjoittajan on annettava kuluttajalle ennen sopimuksen tekemistä. Kyseisessä direktiivissä ei sitä vastoin tehdä tällaista erottelua siltä osin kuin on kyse peruuttamisen oikeudellisista seurauksista, ja siinä tarkoitetaan näin ollen kaikkia kuluttajan elinkeinonharjoittajalle suorittamia määriä.

46 Tämän tulkinnan vahvistaa myös se tapa, jolla on muotoiltu mainitun 2 kohdan toisessa virkkeessä käytetty ilmaisu ”ainoat kulut, jotka voivat tulla kuluttajan maksettavaksi”, jonka tehtävänä on kuvailla ”tavaran palauttamisesta aiheutuvia välittömiä kustannuksia”. Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 32 kohdassa, ilmaisu ”ainoat kulut” merkitsee sitä, että suppea tulkinta on välttämätön ja että kyseinen poikkeus on tyhjentävä.

47 Edellä esitetystä seuraa näin ollen, että direktiivin 97/7 6 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä virkkeessä oleva ilmaisu kuluttajan ”suorittamat maksut” kattaa kaikki maksut, jotka kuluttaja on suorittanut kattaakseen sopimuksesta aiheutuneet kustannukset, ellei kyseisen direktiivin 6 artiklan 2 kohdan toisen virkkeen tulkinnasta muuta johdu.

Ilmaisun ”peruuttamisoikeuden käyttämisestä aiheutuvat” tulkinta

48 Kuten tämän tuomion 35 kohdassa on todettu, Saksan hallitus väittää myös, että direktiivin 97/7 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toisessa virkkeessä ja 2 kohdan toisessa virkkeessä oleva ilmaisu ”peruuttamisoikeuden käyttämisestä aiheutuvat” ei koske kaikkia kuluttajalta veloitettavia kuluja vaan ainoastaan sellaisia kuluja, jotka liittyvät peruuttamisoikeuden käyttöön. Kyseisissä säännöksissä säännellään Saksan hallituksen mukaan näin ollen ainoastaan sopimuksen peruuttamisesta aiheutuneiden kulujen kohtaloa.

49 Aluksi on todettava, että tietyissä kieliversioissa mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toisen virkkeen ja 2 kohdan toisen virkkeen sanamuotoa on mahdollista tulkita joko siten, että sillä viitataan ainoastaan sellaisiin kuluihin, jotka seuraavat peruuttamisoikeuden käyttöä ja jotka aiheutuvat kyseisen oikeuden käyttämisestä, tai siten, että se koskee kaikkia sellaisia kuluja, jotka aiheutuvat sopimuksen tekemisestä, täytäntöönpanosta tai päättämisestä ja jotka voivat tulla kuluttajan maksettavaksi siinä tapauksessa, että hän käyttää peruuttamisoikeuttaan.

50 Kuten julkisasiamies on korostanut ratkaisuehdotuksensa 41 kohdassa, on niin, että vaikka direktiivin 97/7 saksan-, englannin- ja ranskankielisissä versioissa käytetään ilmaisuja ”infolge”, ”because of” ja ”en raison de”, saman direktiivin muissa kieliversioissa – muun muassa espanjan- ja italiankielisissä versioissa – ei käytetä vastaavaa ilmaisua vaan niissä viitataan vain kuluttajaan, joka käyttää peruuttamisoikeuttaan.

51 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin direktiivien yhdenmukaisen tulkinnan välttämättömyys estää sen, että epävarmassa tilanteessa tietyn säännöksen sanamuotoa tarkasteltaisiin erikseen, ja edellyttää päinvastoin, että sitä tulkitaan ja sovelletaan muilla virallisilla kielillä laadittujen versioiden valossa (ks. vastaavasti asia C-296/95, EMU Tabac ym., tuomio 2.4.1998, Kok., s. I-1605, 36 kohta; asia C-321/96,

Mecklenburg, tuomio 17.6.1998, Kok., s. I-3809, 29 kohta; asia C-375/07, Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading, tuomio 20.11.2008, Kok., I-8691, 46 kohta ja asia C-199/08, Eschig, tuomio 10.9.2009, Kok., s. I-8295, 54 kohta). Lisäksi unionin säädöksen erikielisten versioiden poiketessa toisistaan kyseessä olevaa säännöstä on tulkittava sen lainsäädännön systematiikan ja tavoitteen mukaan, jonka osa säännös on (asia C-437/97, EKW ja Wein & Co, tuomio 9.3.2000, Kok., s. I-1157, 42 kohta; asia C-457/05, Schutzverband der Spirituosen-Industrie, tuomio 4.10.2007, Kok., s. I-8075, 18 kohta ja asia C-239/07, Sabatauskas ym., tuomio 9.10.2008, Kok., s. I-7523, 39 kohta).

52 On todettava, että direktiivin 97/7 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toisen virkkeen ja 2 kohdan toisen virkkeen sellainen tulkinta, jonka mukaan kyseiset säännökset koskevat kaikkia sellaisia kuluja, jotka aiheutuvat sopimuksen tekemisestä, täytäntöönpanosta tai päättämisestä ja jotka on mahdollista veloittaa kuluttajalta siinä tapauksessa, että hän käyttää peruuttamisoikeuttaan, vastaa kyseisen direktiivin systematiikkaa ja tavoitetta.

53 Yhtäältä tätä tulkintaa tukee nimittäin se, että myös niissä direktiivin 97/7 kieliversioissa, joissa käytetään direktiivin 6 artiklassa syytä kuvastavaa ilmausta, suomenkielisessä versiossa elatiivia, kyseisen direktiivin 14 perustelukappaleessa mainitaan kulut, jotka aiheutuvat kuluttajalle ”peruuttamisoikeuden käytöstä”. Tästä seuraa, toisin kuin Saksan hallitus väittää, että kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toinen virke ja 2 kohdan toinen virke koskevat kaikkia sopimuksesta aiheutuneita kuluja eivätkä ainoastaan peruuttamisoikeuden käyttöä seuraavia ja kyseisestä käytöstä aiheutuvia kuluja.

54 Toisaalta kun tarkastellaan direktiivin 97/7 6 artiklan tavoitetta, on korostettava, että kyseisen direktiivin 14 perustelukappaleen mukaan kiellon, jonka mukaan peruuttamisoikeuden käytön takia sopimuksesta kuluttajalle aiheutuvat kulut eivät saa tulla kuluttajan maksettavaksi, tarkoituksena on varmistaa, että direktiivissä turvattu

peruutusoikeus ”ei olisi pelkästään muodollinen” (ks. tästä asia C-489/07, Messner, tuomio 3.9.2009, Kok., s. I-7315, 19 kohta). Koska mainitun 6 artiklan tavoitteena on näin ollen selvästi se, ettei peruuttamisoikeuden käyttämistä tehtäisi kuluttajan kannalta vähemmän houkuttelevaksi, mainitun tavoitteen vastaista olisi tulkita kyseistä artiklaa siten, että siinä annettaisiin jäsenvaltioille lupa sallia se, että toimituskulut veloitetaan kuluttajalta tällaisen peruuttamisen tapauksessa.

55 Tässä yhteydessä on muistettava, että mainitun direktiivin 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toisen virkkeen ja 2 kohdan toisen virkkeen mukaan peruuttamistapauksessa kuluttajan maksettaviksi voivat tulla ainoastaan tavaroiden välittömät palautuskustannukset.

56 Jos kuluttajalta veloitettaisiin myös toimituskulut, tällainen veloittaminen, joka väistämättä tekisi peruuttamisoikeuden käytöstä kuluttajan kannalta vähemmän houkuttelevaa, olisi ristiriidassa direktiivin 6 artiklan tavoitteen, sellaisena kuin se on palautettu mieleen tämän tuomion 54 kohdassa, kanssa.

57 Tällainen veloittaminen olisi lisäksi omiaan vaarantamaan etäsopimuksen osapuoliin kohdistuvien riskien tasapainoisen jaon, koska kaikki tavaroiden kuljettamiseen liittyvät kustannukset jäisivät kuluttajan vastuulle.

58 Lisäksi se, että kuluttajalle on ilmoitettu toimituskulujen määrä ennen sopimuksen tekemistä, ei poista sitä seikkaa, että kyseisten kulujen veloittaminen kuluttajalta tekee peruuttamisoikeuden käyttämisestä kuluttajan kannalta vähemmän houkuttelevan.

59 Kun otetaan huomioon edellä esitetyt seikat, esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 97/7 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toista virkettä ja 2 kohtaa on tulkittava siten, että kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan elinkeinonharjoittaja voi etäsopimuksen osalta veloittaa tavaroiden toimituskulut kuluttajalta siinä tapauksessa, että kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, on ristiriidassa niiden kanssa.

Oikeudenkäyntikulut

60 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kuluttajansuojasta etäsopimuksissa 20.5.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toista virkettä ja 2 kohtaa on tulkittava siten, että kansallinen lainsäädäntö, jonka mukaan elinkeinonharjoittaja voi etäsopimuksen osalta veloittaa tavaroiden toimituskulut kuluttajalta siinä tapauksessa, että kuluttaja käyttää peruuttamisoikeuttaan, on ristiriidassa niiden kanssa.

Allekirjoitukset